

Nota Archeologie gemeente Maashorst 2023

Inleiding

Op 1 januari 2022 zijn de gemeentes Landerd en Uden gefuseerd tot de gemeente Maashorst. De *Wet algemene regels herindeling* stelt dat tot twee jaar na de gemeentelijke fusie ruimte is om het gemeentelijke beleid op diverse vlakken te harmoniseren.

In het kader van de Erfgoedwet hanteerden Landerd en Uden elk hun eigen archeologiebeleid, waarvoor de planregels en verbeelding in de vele bestemmingsplannen van beide gemeenten zijn opgenomen. Hoewel verouderd, hebben de archeologische beleidstukken van de voormalige gemeentes veel overeenkomsten in de gehanteerde uitgangspunten en beleidsregels. Maar beide gemeentes hanteerde wel hun eigen archeologische beleidskaarten. De plaatsgebonden regels met betrekking tot archeologie zijn gebaseerd op archeologische verwachtingskaarten en de hieruit volgende beleidskaarten.

De verouderde nota's, bijhorende verwachtings- en beleidskaarten van onze voorgaande gemeentes geven aanleiding tot een volledige herziening van ons archeologisch beleid. Dit wordt alleen maar versterkt door de naderende komst van de Omgevingswet. In het voortraject is echter gebleken dat op deze wijze komen tot een nieuw actueel beleid met bijhorende kaarten een langdurig proces is. Gezien de tijdsdruk -voor 1 januari moet het geharmoniseerde beleid vastgesteld zijn door de raad- is er voor gekozen te kijken naar een sobere harmonisatie als tijdelijke oplossing. De voorliggende Nota Archeologie Maashorst 2023 is hier het gevolg van.

Werkwijze archeologisch beleid

Het archeologisch beleid van beide voormalige gemeentes vindt haar praktische uitwerking vooral in de bestemmingsplannen. Hierin zijn regels met betrekking tot bodemversturende activiteiten op basis van de in de beleidsregels vastgestelde onderzoeksnormen en de vervaardigde beleidskaarten opgenomen. Deze regels zijn plaatsgebonden. Het vaststellen van een nieuw archeologisch beleid veranderd voorlopig niets aan de plaatsgebonden regels zoals nu vastgelegd in de bestemmingsplannen. Alleen wanneer op basis van nieuw beleid bestemmingsplannen worden gemaakt veranderen de plaatsgebonden regels.

Archeologische Beleidsregels Maashorst

Het archeologisch beleid van de gemeente Maashorst valt beknopt samen te vatten in 6 beleidsregels. Omdat de beleidskaarten niet goed te harmoniseren zijn hanteren we in de gemeente Maashorst twee werkingsgebieden. De twee werkingsgebieden hebben nog 2 eigen specifieke beleidsregels die gekoppeld zijn aan betreffende beleidskaarten. De beleidsregels zijn overgenomen uit de nota's van de voormalige gemeentes. De volledige beleidsnota's van voormalig Landerd en Uden zijn ter naslag opgenomen in de bijlage.

Beleidsregel 1.

De gemeente Maashorst behoudt zoveel als mogelijk de archeologische resten in de grond (behoud *in situ*) en laat waar redelijkerwijs mogelijk de maatregelen ter bescherming en behoud van de archeologische resten opnemen in het programma van eisen van het ontwerp.

Beleidsregel 2.

De gemeente Maashorst hanteert de oppervlakte van de effectieve bodemversturende ingrepen als uitgangspunt voor het bepalen van de archeologische onderzoeksverplichting binnen een plangebied. Dit houdt in dat indien de bodemversturende ingreep de oppervlakte- en diepteondergrenzen overschrijdt, archeologisch (voor)onderzoek binnen het plangebied noodzakelijk is om te bepalen of behoudenswaardige archeologie aanwezig is.

Beleidsregel 3.

Binnen de gemeente Maashorst liggen twee regio's van provinciaal cultuurhistorisch belang. Een provinciaal archeologisch landschap is niet aanwezig. De gemeente Maashorst heeft geen gemeentelijke archeologische aandachtsgebieden of archeologische monumenten. De gemeente heeft een Verordening Fysieke Leefomgeving vastgesteld, waardoor de aanwijzing van gemeentelijke archeologische monumenten mogelijk is.

Beleidsregel 4.

De gemeente Maashorst heeft nog enkele richtlijnen:

1. indien in één plangebied meerdere verwachtingswaarden voorkomen, dan geldt de hoogste waarde (en dus de kleinste ondergrens). Slechts als de hoogste waarde een zeer beperkt deel uitmaakt van het plangebied (< 10 %), *kan* na afweging worden besloten om de oppervlakteondergrens te hanteren die het grootste deel uitmaakt van het plangebied.
2. indien geen onderzoek moet worden uitgevoerd omdat beneden de onderzoeksgrenzen (diepte- en/of oppervlakte-ondergrens) gebleven wordt, blijft de dubbelbestemming Waarde-Archeologie (WR-A) van het bestemmingsplan onverminderd van kracht.
3. indien op basis van de oppervlakte van de bodemversturende ingrepen archeologisch vooronderzoek noodzakelijk is, vindt dit plaats in het gehele plangebied. (bij vooronderzoek moet gedacht worden aan: bureau- en booronderzoek en in de meeste gevallen ook proefsleuvenonderzoek).
4. indien de bodem in minder dan 5% van het ingrepengebied wordt verstoord, dan *kan* de gemeente afwegen vrijstelling te verlenen van de verplichting tot uitvoering van archeologisch onderzoek. De dubbelbestemming Waarde-Archeologie (WR-A) van het bestemmingsplan blijft onverminderd van kracht.

5. In gebieden waar ingrepen gepland worden met een geleidelijk effect, dient eerst vastgesteld te worden wat het effect van de ingreep (op termijn) kan zijn op de eventueel aanwezige archeologische ondergrond.
6. Voor -agrarische- activiteiten die vergunningsplichtig zijn (zoals diepploegen, aspergeteelt, drainagesystemen aanleggen, enz.) geldt eveneens de verplichting tot het uitvoeren van een onderzoek om vast te stellen wat het effect op de langere termijn kan zijn. Verder besluitvorming over het (zonder nader onderzoek) toestaan van een dergelijke activiteit, is een afweging die door de gemeente wordt gemaakt.
7. Archeologie-sparende maatregelen die in het kader van een bouwinitiatief of andere (potentieel) bodemversturende activiteit worden genomen om behoud *in situ* in de bodem) te realiseren, dienen garant te staan voor een duurzaam *in situ*-behoud. Versnippering van het archeologische bodemarchief ter plaatse mag niet aan de orde zijn. De initiatiefnemer overlegt hiervoor ter goedkeuring een uitgewerkt Plan van Aanpak al dan niet op basis van een (gemeentelijk) Programma van Eisen.

Beleidsregel 5.

De gemeente Maashorst reserveert geen apart budget voor de uitvoering van het gemeentelijk archeologiebeleid en hanteert het landelijke uitgangspunt 'de verstoorder betaalt'. Gemaakte ambtelijke kosten ten behoeve van het uitvoeren van het archeologiebeleid zullen verhaald worden via:

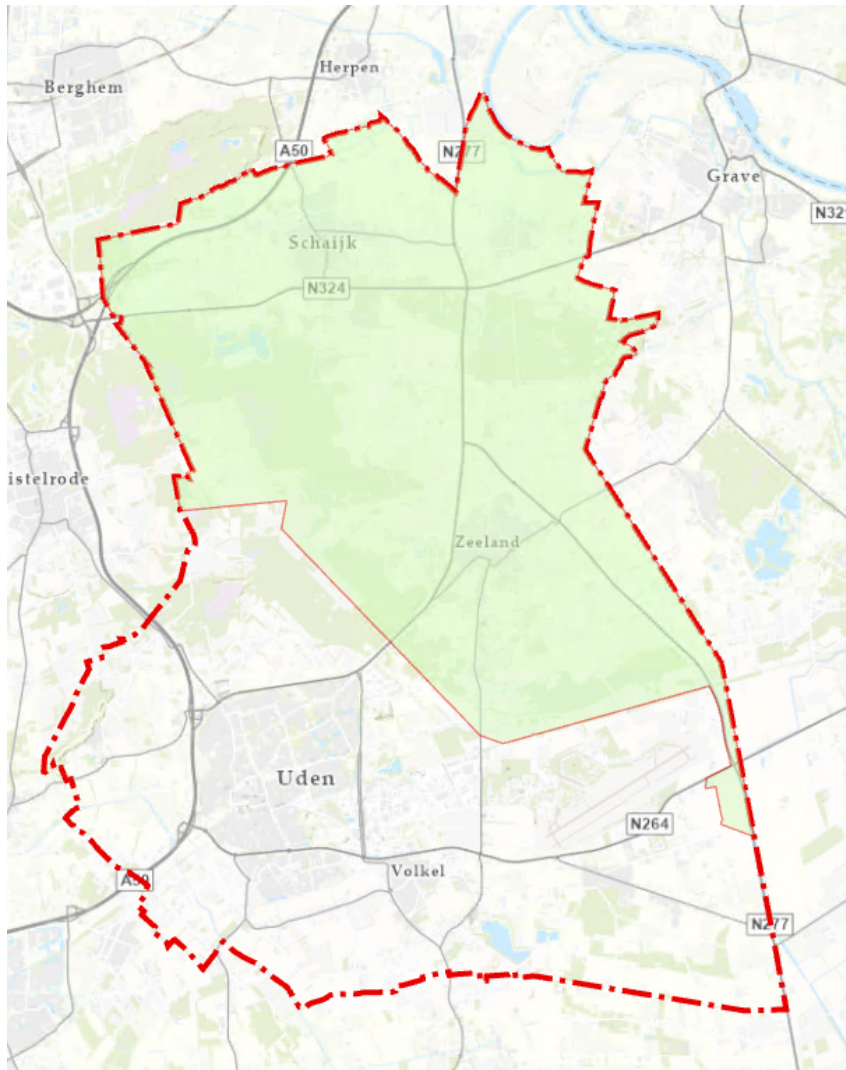
1. de bestuurslastenvergoeding, daar waar het niet-project gebonden kosten betreft;
2. de heffing van leges of kostenverhaal op basis van Wro afdeling 6.4, daar waar het projecten van derden betreft;
3. projectkosten, daar waar het eigen gemeentelijke projecten betreft.

Beleidsregel 6.

De gemeente Maashorst onderschrijft de belangrijke rol van archeologische verenigingen. Archeologievrijwilligers van de Heemkundekringen in onze gemeente dienen waar mogelijk betrokken te worden bij archeologisch (veld) onderzoek. De gemeente kan hiervoor voorwaarden in een archeologisch Programma van Eisen op laten nemen. Voorts dienen zij – vanwege hun lokale kennis - geraadpleegd te worden bij het uitvoeren van bureauonderzoeken en quickscans.

Werkingsgebied A

De beleidskaart van werkingsgebied A beslaat de voormalige gemeente Landerd. Zoals hieronder weergegeven in figuur 1. In bijlage 1 is de beleidskaart van werkingsgebied A opgenomen.

Figuur 1 Gemeente Maashorst met werkingsgebied A groen aangegeven

Beleidsregel A1.

De gemeente Landerd hanteert in werkingsgebied A een vrijstellingsgrens voor onderzoek tot een verstoringdiepte van maximaal 0,5 m beneden maaiveld. Ingrepen dieper dan 0,5 m beneden maaiveld zijn onderzoeksplichtig mits de oppervlakteondergrens eveneens overschreden wordt.

Daarnaast zijn ingrepen die een geleidelijk negatief effect kunnen hebben op de archeologie in de bodem (zoals boom- of graszodenteelt of het afplaggen van terreinen) maar – mogelijk - minder diep reiken dan 0,5 m beneden maaiveld altijd onderzoeksplichtig.

Beleidsregel A2.

De gemeente Landerd hanteert in werkingsgebied A voor de verschillende gebieden van de beleidskaart, verschillende oppervlakte-ondergrenzen:

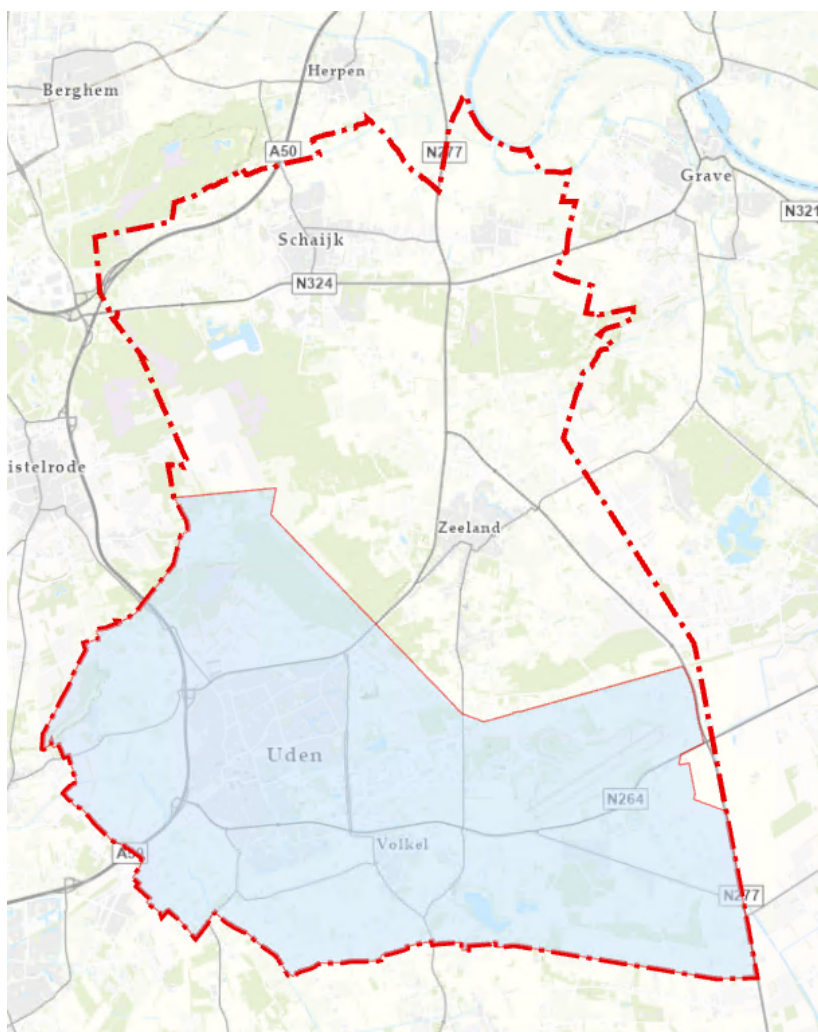
<i>n.v.t.</i>	Monumenten (categorie 1)
50 m ²	Gebieden van zeer hoge archeologische waarde en historisch geografische objecten met een archeologische relevantie (categorie 2)
100 m ²	Gebieden van hoge archeologische waarde (categorie 3)
250 m ²	Gebieden met een hoge verwachtingswaarde (categorie 4)
2.500 m ²	Gebieden met een middelhoge verwachtingswaarde, na-oorlogse woonwijken en industriegebieden in een gebied van hoge archeologische verwachting (categorie 5)
<i>geen</i>	Gebieden met een lage verwachting (categorie 6)
<i>geen</i>	Gebieden zonder verwachtingswaarde of archeologisch vrijgegeven (categorie 7)

Tabel 1 De ondergrenzen per categorie in werkingsgebied A

Categorie	Beleid Maashorst	ondergrenzen onderzoeksplicht
1	Wettelijk beschermd monument	N.v.t.
2	zeer hoge waarde	50 m2 en 50 cm -MV
3	hoge waarde	100 m2 en 50 cm - MV
4	hoge verwachting (incl vp_buffers)	250 m2 en 50 cm
5	middelhoge verwachting	2500 m2 en 50 cm
6	lage verwachting	geen onderzoeksplicht
7	zonder verwachting (verstoord) of vrijgegeven	geen onderzoeksplicht

Werkingsgebied B

De beleidskaart van werkingsgebied B beslaat de voormalige gemeente Uden. Zoals hieronder weergegeven in figuur 2. In bijlage 2 is de beleidskaart van werkingsgebied A opgenomen.

Figuur 2 Gemeente Maashorst met werkingsgebied B blauw weergegeven

Beleidsregel B1.

De gemeente Maashorst hanteert in werkingsgebied B een vrijstellingsgrens voor onderzoek tot een verstoringsdiepte van maximaal 0,4 m beneden maaiveld, met uitzondering van gebieden van categorie 2. Hiervoor geldt een diepteondergrens van 20 cm onder maaiveld. Ingrepen dieper dan de diepteondergrens zijn vanaf een gestelde oppervlakte-overschrijding onderzoeksplchtig (zie beleidsregel 4).

Daarnaast zijn ingrepen die een geleidelijk negatief effect kunnen hebben op de archeologie in de bodem maar -mogelijk- minder diep reiken dan 0,4 m beneden maaiveld altijd onderzoeksplchtig.

Beleidsregel B2.

De gemeente Maashorst hanteert in werkingsgebied B voor de verschillende gebieden van de beleidskaart, verschillende oppervlakte-ondergrenzen:

- n.v.t.*: monumenten (hiervoor geldt de Erfgoedwet 2016 of de gemeentelijke erfgoedverordening) **(categorie 1)**
- 1 m²*: gebieden van zeer hoge archeologische waarde **(categorie 2)**
- 250 m²*: gebieden van hoge archeologische waarde **(categorie 3)**
- 250 m²*: gebieden met een hoge verwachtingswaarde **(categorie 4)**
- 2500 m²*: gebieden met een middelhoge verwachtingswaarde **(categorie 5)**
- geen onderzoeksplicht*: gebieden met een lage verwachtingswaarde **(categorie 6)**
- geen onderzoeksplicht*: gebieden zonder verwachtingswaarde of vrijgegeven gebieden. **(categorie 7)**

Tabel 2 De ondergrenzen per categorie in werkingsgebied B

Categorie	Beleid Maashorst	ondergrenzen onderzoeksplicht
1	Wettelijk beschermd monument	N.v.t.
2	zeer hoge waarde	1 m2 en 20 cm -MV
3	hoge waarde	250 m2 en 40 cm - MV
4	hoge verwachting (incl vp_buffers)	250 m2 en 40 cm
5	middelhoge verwachting	2500 m2 en 40 cm
6	lage verwachting	geen onderzoeksplicht
7	zonder verwachting (verstoord) of vrijgegeven	geen onderzoeksplicht

Bijlagen

1. Beleidsregels Werkingsgebied A (voormalig Landerd)
2. Beleidskaart Werkingsgebied A (voormalig Landerd)
3. Beleidsregels Werkingsgebied B (voormalig Uden)
4. Beleidskaart Werkingsgebied B (voormalig Uden)